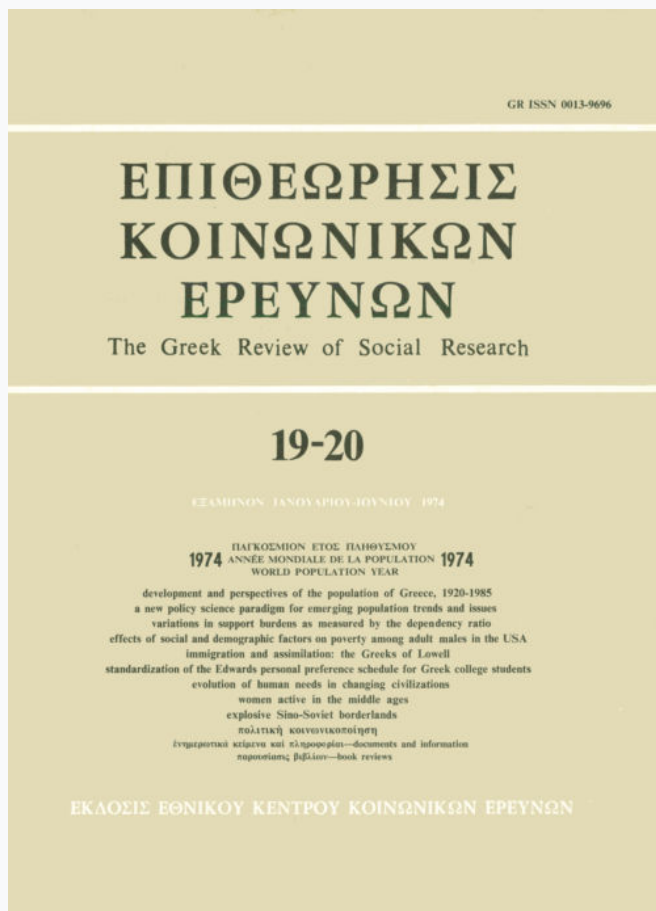

The Greek Review of Social Research

Vol 19 (1974)

19-20

Mihail Cernea, Monographic research of rural communities in Romanian sociology

Γρηγόριος Γκιζέλης

doi: [10.12681/grsr.308](https://doi.org/10.12681/grsr.308)

Copyright © 1974, Γρηγόριος Γκιζέλης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Γκιζέλης Γ. (1974). Mihail Cernea, Monographic research of rural communities in Romanian sociology. *The Greek Review of Social Research*, 19, 148–149. <https://doi.org/10.12681/grsr.308>

λιστα τὴν ἐλαχίστην νύξιν περὶ τοῦ ἔθνικισμοῦ τῶν Ziya Gokalp καὶ Atatürk) δὲν ἀποδίδει τὴν πραγματικὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως.

Ὁ δόκτωρ Ρίζα Νούρ καὶ ὁ Ἀτά, ποῦ μνημονεῦει ὁ κ. Τερλεξής ὡς προσωπικότητες αἱ ὁποῖαι ἔχαιρον «γενικῆς φήμης καὶ ἐκτίμησεως», ἦσαν γνωστοὶ ἀντικεμαλικὸι ποῦ ἔτρεφαν μίσος πρὸς τὸν Atatürk, εἰς μίαν χώραν εἰς τὴν ὅπου ἐκαλλιεργετο ἀκριβὼς ἡ λατρεία τοῦ Atatürk.

3) Δίδεται ἡ ἐσφαλμένη ἐντύπωση ὅτι ὁ τουρκισμὸς καὶ ὁ παντουρκισμὸς εἶναι κατ' ἀνάγκην φυλετικὰ καὶ ναζιστικὰ ἔθνικιστικὰ κινήματα, ἐνῶ προϋπήρχαν τὸν ναζισμὸν καὶ δὲν ἦσαν ἀπαραίτητος σοβινιστικὰ.

4) Ἐντύπωση προκαλεῖ τὸ γεγονός ὅτι ὁ κ. Τερλεξής θεωρεῖ τὸ βιβλίον τοῦ Tekin Alp ὡς «ἀξιόλογον μελέτην». Ἡ «μελέτη» αὕτη εἶχε γραφῆ κατὰ τὸν Πρώτον Παγκόσμιον Πόλεμον ἀπὸ ἑνα Ἰσραηλίτην ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Tekin Alp διὰ τοὺς προπαγανδιστικoὺς σκοποὺς τῶν Σιμμάχων, οἱ ὅποιοι τότε εὐρίσκοντο εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν μετὰ τὴν Τουρκίαν, ἀναίτητος ὅμως πάσης ἐπιστημονικῆς σοβαρότητος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΤΣΙΚΗΣ

Καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας Διεθνῶν Σχέσεων τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ottawa, Canada

*

Κωνσταντῖνος Α. Τσιλιγιάννη, *Δημόσια Σχέσεις καὶ Ἀνθρωπολογία.*

Πρόλογος ὑπὸ Γρηγορίου Π. Κασιάτη, Θεσσαλονίκη, 1973, σ. 189.

Αἱ Δημόσια Σχέσεις, παρ' ὄλον δι εἰς ὁρίσματα ἀμερικανικὰ ἰδίως πανεπιστήμια ἀποτελοῦν ἰδιαίτερον ἐπιστημονικὸν κλάδον, δὲν ἔχουν εἰσεῖτι φθάσει εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐπιστημονικῆς αυτονομίας. Μέχρι στιγμῆς εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ στηρίζονται ἐπὶ τῶν πορισμάτων τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, ὡς καὶ ἐκεῖνον τῆς συμπεριφορᾶς. Ἐξ αὐτῶν, ἔχει συμβάλει εἰς τὴν θεμελίωσιν τῶν Δημόσιων Σχέσεων ὡς ἐπιστημονικοῦ κλάδου ἡ Ἀνθρωπολογία κυρίως, ἡ ὅποια, ἔχουσα ὡς ἀντικείμενον μελέτης τὸ πολιτισμικὸν σύστημα (culture) τῶν ἀνθρώπων ὁμάδων, ἀποκαλύπτει τοὺς κανόνες συμπεριφορᾶς καὶ ἐπικοινωνίας τοὺς διέποντας μίαν ἀνθρώπινην κοινωνίαν. Ἡ γνώσις τῶν κανόνων αὐτῶν εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἀσκή-

σιν τῶν Δημόσιων Σχέσεων.

Τὴν συμβολὴν αὐτὴν τῆς Ἀνθρωπολογίας ὁ συγγραφεὺς τὸν περὶ τούτου ἔργον ἐξαιρεῖ εἰς τρία μεγάλα κεφάλαια τοῦ βιβλίου του, ἐνῶ εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν δίδει συνοπτικῶς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀνθρωπολογίας πρὸς καταπότιον τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν του, οἱ ὅποιοι οὐδόλλως ἢ ὀλίγον γνῶριζον τὴν ἐννοιαν, τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς μεθόδους ἐρεῦνης τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς.

Ὁ συγγραφεὺς ὅμως θίγει ἁπλῶς ὁρισμένους τομεῖς τῆς Ἀνθρωπολογίας τοὺς ὁποίους, κατὰ τὴν γνώμην του, πρέπει ἀπαραίτητος νὰ γνῶριζον οἱ ἀσχιολούμενοι μετὰ τὰς Δημόσιαι Σχέσεις, χωρὶς νὰ ὑπεισχεράται εἰς λεπτομερῆ ἐξέτασιν αὐτῶν. Αὐτὴ ἡ τρόπον τινὰ ἐπιφανειακὴ ἐξέτασις τοῦ θέματος δύνανται νὰ δικαιολογήσῃ τὸν ἰσχυρισμὸν του ὅτι «οὐδεὶς δεικνύει μέχρι τοῦδε τὸ ἐνδεχόμενον μίαν συμβολὴν τῆς ἀνθρωπολογίας ἐπὶ τῶν Δημόσιων Σχέσεων» (σ. 20). Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτός, ἀντικειμενικῶς ἐξεταζόμενος, εἶναι δυνατόν νὰ χαρακτηρισθῆ τοῦλάχιστον ὡς ὑπερβολικός, ἰδίως ἀν ληρθῆ ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονός ὅτι ὀνόματα ἐπιφανῶν ἀνθρωπολόγων ὡς τῶν Erving Goffman,¹ Edward Hall,² Ray Birdwhistell,³ ἀσχιοληθέντων μετὰ τὰς δημόσιαι σχέσεις, ἔχουν παραλειφθῆ ἀπὸ τὴν βιβλιογραφίαν του.

Ἄν ὅμως ἡ ἐπιφανειακὴ ἐξέτασις τοῦ θέματος δικαιολογήται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ βιβλίον ἀπευθίνεται πρὸς μὴ ἔχοντα ἐπαρκεῖς γνώσεις Ἀνθρωπολογίας, ἡ παρεμφερὴς λαθὼν σχετικῶς μετὰ τὰ ὄρια καὶ τοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς εἶναι ἀδικαιολόγητος καὶ προκαλεῖ σύγχυσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην. Διαιρητοληπτικῶς θὰ ἀναφερθῆ εἰς δύο σημεία:

Ἐνῶ εἰς τὴν σελίδα 18 ὁ συγγραφεὺς κατατάσσει μεταξὺ τῶν «νεοεὐκταῶν» ἐπιστημῶν τὴν «πολιτιστικὴν ἀνθρωπολογία» (ὁ χαρακτηρισμὸς αὕτης ὡς νεοεὐκτοῦ δὲν εὐσταθεῖ), τὴν ψυχολογικὴν ἀνθρωπολογία, τὴν βιομηχανικὴν ἀνθρωπολογία, τὴν πολιτικὴν ἀνθρωπολογία, κτλ., εἰς τὴν σελίδα 28 θεωρεῖ τὴν ψυχολογικὴν, βιομηχανικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνθρωπολογία ὡς κλάδους τῆς πολιτιστικῆς ἀνθρωπολογίας ὑπὸ τὴν σκέτην τῆς ὁποίας μάλιστα τοποθετεῖ καὶ τὴν ἀρχαιολογίαν, τὴν ἐθνολογίαν, τὴν ἐθνογραφίαν, τὴν γλωσσολογίαν καὶ τὰς κοινωνικὰ καὶ ἀνθρωπιστικὰς ἐπιστήμας (!)

1. Erving Goffman, «The presentation of self in Everyday Life», New York: Doubleday, 1959.
Erving Goffman, «Behavior in Public Places», London: Collier-Macmillan Ltd, 1963.

Erving Goffman, «Strategic interaction», Oxford: Basil Blackwell, 1970.

Erving Goffman, «Relations in Public», New York: Basic Books, Inc., 1971.

2. Edward T. Hall, «The Silent Language», Greenwich, Conn.: Fawcett Publications, Inc., 1959.

Edward T. Hall, «The Hidden Dimension Garden City», N.Y.: Anchor Books, 1969.

3. Ray L. Birdwhistell, «Kinetics and Context», Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1970.

Εἰς τὴν σελίδα 87 σημειοῦται: «Μετὰ τὸν Franz Boas, ἡ συγκριτικὴ μέθοδος ἀναπροσανατολιζέται καὶ συνεχίζεται ἀπὸ τοῦ Sir James Frazer...» Ἐδοῦ παρατηρεῖται ἓν εἶδος σχήματος πρῶτοῦτερου. Ἡ συγκριτικὴ μέθοδος, ἡ ὁποία εἶναι βασικὴ μέθοδος τῆς Ἀνθρωπολογίας, εἰς τὴν πρῶτην τῆς μορφῆν ἐχρησιμοποίηθη ὑπὸ τῆς ἐξελικτικῆς σχολῆς ἡ ὁποία εἶναι ἄλλως γνωστὴ καὶ ὡς συγκριτικὴ σχολὴ τῆς Ἀνθρωπολογίας. Ὁ Sir James Frazer, ὡς ἀνήκων εἰς τὴν ἐξελικτικὴν σχολὴν, οὐδόλλως δύνανται νὰ θεωρηθῆ ὅτι ἠκολούθησε τὸν Boas καθ' ὅσον ἡ ἐξελικτικὴ σχολὴ χρονολογικῶς προηγείται τῆς ἱστορικῆς σχολῆς τοῦ Boas.

Παρ' ὅλα τὰ σημαντικὰ λάθη τὰ ὁποῖα ἔχουν παρεμφερῆσαι, τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον συντελεῖ ἀναμφισβητήτως εἰς τὴν ἀναπτύξιν τῶν Δημόσιων Σχέσεων εἰς τὴν χώραν μας, ἀφ' ἑνὸς μὲν δι' ἐμπλουτισμὸν τῆς παγῆς Ἀνθρωπολογίας εἰς τὸν τομέα αὐτὸν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς καταδείξεως τῆς σπουδαιότητος τῆς Ἀνθρωπολογίας διὰ τὰς Δημόσιαι Σχέσεις.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΖΕΛΗΣ, Ph. D.

Ἐπιστημονικὸς Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Mihail Cernea, *Monographic Research of Rural Communities in Romanian Sociology*, Vienna: European Center for Documentation and Coordination of Research in Social Sciences, 1973, σ. 106.

Εἰς τὴν Ρουμανίαν, ἐπὶ δεκαετηρίδας, ὁ μόνος καλλιεργηθεὶς κλάδος τῆς Κοινωνιολογίας ἦτο ὁ τῆς ἀγροτικῆς. Τοῦτο ἀπεδόθη εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ ρουμανικὴ οἰκονομία εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ ἦτο κατὰ βάσιν ἀγροτικὴ. Τὸ θέμα αὐτὸ ἐξετάζει ὁ καθηγητῆς Cernea εἰς τὴν ἐργασίαν του αὐτήν, διακρίνον πέντε στάδια ἀναπτύξεως τῆς ρουμανικῆς ἐρεῖνης τῶν ἀγροτικῶν κοινοτήτων, ἡ ὁποία ἦτο ἡ μόνη ἀκολουθητέα μέθοδος ἐρεῖνης. Ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρον μονογραφίαν μετὰ τὴν ἐννοιαν τῆς μελέτης ἑνὸς χωρίου ἢ μίαις μεγαλύτερας περιοχῆς, καλυπτούσης ὁλόκληρον τὴν ἀγροτικὴν κοινότητα ὡς κοινωνικὴν μονάδα.

Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς ρουμανικῆς ἀγροτικῆς Κοινωνιολογίας εἶναι: 1) ἡ ἐμφασίς εἰς τὴν ἐπιτόπιον ἐρεῖναν, 2) ἡ χρησιμοποίησις διεπιστημονικῆς ὁμάδος ἐρεῖνης. Ἀμφότερα ἔχουν θεωρηθῆ ὡς προσηρῶ τῆς ρουμανικῆς Κοινωνιολογίας εἰς τὴν κοινωνιολογικὴν ἐπιστήμην ἐν γένει.

Ἐκαστον στάδιον ἀναπτύξεως παρουσιάζει ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά:

Τὸ πρῶτον στάδιον μονογραφικῆς ἐρεῖνης καλύπτει τὸ διάστημα 1860-1900. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐρεῖνης κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἦτο ἡ λεπτομερῆς ἐξέτασις τῆς

καταστάσεως της γεωργίας και του άγροτικού πληθυσμού, εις ώρισμένας περιοχάς.

Τό δεύτερον στάδιον, τό όποιον καλύπτει τό πρώτον τέταρτον του είκοστου αιώνος, έχει ως κύριον χαρακτηριστικόν τήν στροφήν της μονογραφικής έρευνής από τήν μεγάλην διοικητικην περιοχήν εις τόν χώρον του χωρίου. Βασικών στοιχείων της περιόδου επίσης είναι ή συμπλήρωσις της κοινωνικο-οικονομικής μελέτης με τήν έθνογραφικήν εξέτασιν του χωρίου, ή όποία χαρακτηρίζεται από τήν λεπτομερή περιγραφήν του λαογραφικού ύλικου.

Η τρίτη περίοδος, ή όποία καλύπτει τό διάστημα 1925-1935, είναι γνωστή εις τήν ιστορίαν της Κοινωνιολογίας ως περίοδος της κοινωνιολογικής σχολής του Βουκουρεστίου ή της μονογραφικής σχολής. Ο κύριος εκπρόσωπος της σχολής αυτής, Dimitrie Gusti, διεπίετο υπό της ιδέας ότι ή κοινωνιολογική έρευνα έπρεπε να καλύψη τό σύνολον των ρουμανικών χωρίων. Τουτό θα ώδήγει εις τήν δημιουργίαν ρουμανικής Κοινωνιολογίας, διά της μεθόδου της συγκρίσεως των αποτελεσμάτων των επί μέρους έρευνών.

Τό τέταρτον στάδιον, 1935-1945, χαρακτηρίζεται από μία ποιητική διαφοροποίησης της μονογραφικής έρευνής της προηγούμενης περιόδου. Άντι της πλήρους και λεπτομερούς έρευνής μιάς κοινότητας έν τώ συνόλω της, έμφασιν έδωθη εις τήν πολυπλευρον εξέτασιν ενός προβλήματος. Άκόμη και ή λαογραφική έρευνα μιάς κοινότητας δεν είχε τόν χαρακτήρα της εικη και ως έτυχε συλλογής οιοδήποτε ύλικου, άλλα της μελέτης ενός συγκεκριμένου λαογραφικού προβλήματος. Ο νέος τρόπος έρευνής επέτρεψε τήν ευχερέστεραν χρησιμοποίησης τής συγκριτικής μεθόδου.

Τό πέμπτον στάδιον, τό όποιον ήρρισε μετά τό πέρασ του δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, φθάνει μέχρι της σημεριν. Η άλλαγή του καθεστώτος επέδρασε και επί της ρουμανικής Κοινωνιολογίας, ή όποία έπαυσε να διδάσκει ως αυτόνομος επιστήμη εις τό Πανεπιστήμιον μέχρι του 1965. Άξίζει να σημειωθή έδω, ότι ένθ εις τήν Ρουμανίαν τό κομμουνιστικόν καθεστώς καθήργησεν επί σειράν έτών τήν διδασκαλίαν της Κοινωνιολογίας εις τό Πανεπιστήμιον επειδή αυτή εθεωρήθη ότι έξυπηρετεί τά συμφέροντα του βιαιτικού καθεστώτος, εις τήν Ελλάδα ή Κοινωνιολογία δεν έχει κατορθώσει ακόμη να άποκτήσ η ακαδημαϊκήν αυτότελειαν επειδή έχει κακώς ταυτισθή με τάς μαρξιστικάς θεωρίας.

Έν πάση περιπτώσει ή κατάργησις της Κοινωνιολογίας από τό ρουμανικόν Πανεπιστήμιον είχε ως αποτέλεσμα και τήν μείωσιν του αριθμού των κοινωνιολογικών έρευνών. Ο δέ χώρος αυτής εκάλυφθη κυρίως από έθνογραφικάς και άνθρωπολογικάς έρευνας.

Η έφαρμογή νέων πολιτικο-οικονομικών συστημάτων εις τήν ρουμανικήν κοι-

νωνίαν έπέφερε τήν μεταβολήν της δομής του ρουμανικού χωρίου, ή όποία είχε ως συνέπεια άφ' ενός μέρη τήν άλλαγήν του χαρακτήρος των μονογραφικών μελετών, άφ' άλλου δέ τήν άνάπτυξιν και άλλων κλάδων της Κοινωνιολογίας εκτός της άγροτικής.

Η εισαγωγή καθαρώς κοινωνιολογικών μεθόδων, όπως τά έρωτηματολόγια, surveys, κλπ., εις τήν κοινωνιολογικήν έρευναν, έβοήθησεν εις τήν διαφοροποίησιν αυτής από τήν έθνογραφικήν έρευναν με τήν όποίαν εις τήν Ρουμανίαν συνεβάδιον από τόν περασμένον αιώνα. Κοινόν όμως σημείον των νέων έθνογραφικών και κοινωνιολογικών μεθόδων και θεωριών είναι ή παραδοχή του συνθέτου χαρακτήρος των κοινωνιών, άγροτικών και αστικών. Η βασική διαφορά μεταξύ Έθνογραφίας και Κοινωνιολογίας έγκειται εις τό ότι οι μέρη έθνογράφοι εξάρουν τάς πολιτιστικάς, ένθ οι κοινωνιολόγοι τάς κοινωνικάς μεταβλητάς.

Θά ήδυνάτο τις να δεχθί ότι ό μη σαφής διαχωρισμός των κοινωνιολογικών εργασιών από τάς άνθρωπολογικάς είναι μενομένημη εις τήν κατά τά άλλα άξιόλογον εργασίαν του καθηγητού Cernea. Θά πρέπει όμως να σημειωθή ως έλαφρυντικόν ότι αυτή αυτή ή φύσις του χώρου έρευνής καθιστά τόν διαχωρισμόν δύσκολον. Ως γνωστόν αι άγροτικά περιοχά, κυρίως αι ευρωπαϊκά, έχουν αποτελέσει αντικείμενον έπιτόπου έρευνής των κοινωνικών κυρίως άνθρωπολόγων και διηγήσεων των κοινωνιολόγων, και έπομένως, αι μέθοδοι αι όποίαι έξηρηματοποιήθησαν και υπό των άγροτικών κοινωνιολόγων είναι κατά βάση άνθρωπολογικά.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΖΕΛΗΣ, Ph. D.
Έπιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

America's Army in Crisis: A Study in Civil-Military Relations, by William L. Hauser, Lieutenant Colonel, US Army. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1973. 242 pp. \$8.50.

This is an insightful book about the US army's current difficulties and the actions the army is taking in adapting to a rapidly changing society. The author, a West Point graduate and Lt. Colonel of the US Army, was one of those who are periodically selected to do research and writing on a national security topic at a civilian university. The present volume is the product of that effort.

The book is divided into three parts or 12 chapters. In the first part, «Armies in Transition» the author analyses the experiences and problems of the armies of Germany since World War II, France

after Algeria, and Britain at «the end of the empire». While the author argues that each case study is unique in its socio-political and historical milieu, he finds three broad issues— isolation, recruitment, and professionalism—common to all four including the US army's present crisis.

These three issues become his major focus of analysis of the US army in his subsequent two parts. Put somewhat differently, his first part is a classic case study approach in which he tries to extrapolate certain didactic lessons from those Western European armies with similar structures and difficulties as the US army but in different sociopolitical and historical periods.

Part II «The US Army in Transition» contains the major thrust of his book. The author examines the chronology of events leading to what he refers to as America's Army in Crisis. More concretely, he analyzes the problems i. e., drugs, racial conflict, dissent, discipline, justice confronting the US army and the steps the army has taken or is in the process of taking to deal with them. The author in a dispassionate yet intellectual and honest way marshals some evidence and suggests that there is a disjuncture between the army and American society which has brought about this crisis. This crisis, however, the author argues, is not only the army's own making. In a more general way the problem lies in the discrepancy between the life styles and values of a basically hedonistic / pleasure seeking youth and the authoritarian and hierarchical structure of army life. More specifically, the author sees a «spillover effect» / an intrusion of social ills creeping into the army from society.

The army's inexperience and slowness in recognizing and dealing with these problems has also contributed, the author contends, to the present crisis. That this crisis was further aggravated by the Vietnam issue and the army's own share of internal problems and allegations of corruption, war crimes, and careerism committed by the unprofessional behavior of some of its officers and NCO is obvious. In particular the latter the author believes created in the public's mind a crisis in «confidence» and «ambivalence» about the army's effectiveness and professional integrity. Furthermore, the end of the draft and the implementation of an all-volunteer concept in the army at a time of a post-Vietnam disenchantment and the youth's rebellion against an unpopular war made the problem of recruiting more problematic. This problem according to the author threatens both the mission and effectiveness of the US army.

Up to this point the author tries to be objective and dispassionate in his analysis and discussion of the issues and